

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Sžso/66/2015
Identifikačné číslo spisu: 8014200797
Dátum vydania rozhodnutia: 31.10.2017
Meno a priezvisko: JUDr., Ing. Miroslav Gavalec
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:8014200797.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací v senáte zloženom z predsedu senátu Ing. JUDr. Miroslava Gavalca PhD. a členov senátu JUDr. Igora Belka a JUDr. Mariána Trenčana, v právnej veci žalobcov: 1/ T. E. - SUN STUDIO, so sídlom Bardejovská 220, 089 01 Svidník, IČO: 46 497 196, 2/ E. D. P., bytom V. X/XX, XX-XXX C., Poľská republika, obaja zast. JUDr. Dušanom Remetom, advokátom, so sídlom Masarykova 2, 080 01 Prešov proti žalovanej: Sociálna poisťovňa - ústredie, so sídlom Ulica 29. augusta č. 8 a 10, 813 63 Bratislava o preskúmanie zákonnosti rozhodnutí správneho orgánu, na odvolanie žalobcov a žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo dňa 20. mája 2015 č. k. 5S/50/2014-42 v spojení s opravným uznesením zo dňa 8. júla 2015 č. k. 5S/50/2014-57, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove zo dňa 20. mája 2015 č. k. 5S/50/2014-42 v spojení s opravným uznesením zo dňa 8. júla 2015 č. k. 5S/50/2014-57 p o t v r d z u j e .

Žalobcov v 1. rade právo na náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Žalovaná je p o v i n n á nahradiť žalobcov v 2. rade trovy odvolacieho konania z titulu trov právneho zastúpenia na účet právneho zástupcu žalobcu v 2. rade vo výške 78,30 € do 30 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Odôvodnenie

I.

Konanie na správnom orgáne

1. Rozhodnutím č. 16585-2/2014-BA z 08.04.2014 (ďalej na účely rozsudku len „napadnuté rozhodnutie“- č.l. 17) žalovaná ako odvolací orgán podľa § 179 ods. 1 písm. b) zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej na účely rozsudku len „zák. č. 461/2003 Z.z.“) v zmysle § 218 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z.z. potvrdila rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Svidník

č. 5612-15/2013-SK z 21.10.2013 vo veci vzniku sociálneho poistenia (ďalej na účely rozsudku len „prvostupňové rozhodnutie“, resp. „prvostupňový orgán“) a administratívne odvolanie žalobcu v 1. rade a v 2. rade odmietla.

2. Žalovaná s poukazom na ustanovenia § 3 ods. 1 písm. a), § 4 ods. 1, § 7 ods. 1 písm. c), § 14 ods. 1 písm. a), § 15 ods. 1 písm. a) ako aj § 19 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. konštatovala, že žalobca v 2. rade bol vedený v registri poistencov žalovanej ako zamestnanec žalobcu v 1. rade (ďalej na účely rozsudku aj „zamestnávateľ“) od 01.02.2012 a zamestnávateľ je zapísaný v registri zamestnávateľov vedeného prvostupňovým orgánom od 01.01.2012.

3. Ďalej žalovaná vyzdvihla právny vplyv Nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 zo 14. júna 1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov, samostatne zárobkovo činné osoby a členov ich rodín, ktorí sa pohybujú v rámci spoločenstva, ako aj Nariadenia z 21. marca 1972, ktorým sa stanovuje postup pri vykonávaní nariadenia (EHS) č. 1408/71 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov a ich rodiny, ktorí sa pohybujú v rámci spoločenstva, po vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie na napadnuté rozhodnutie.

Následne poukázala na nové koordinačné nariadenia, t.j. Nariadenie (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (ďalej na účely rozsudku len „základné nariadenie“) a vykonávacie nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 zo 16. septembra 2009, ktorým sa vykonáva základné nariadenie (ďalej na účely rozsudku len „vykonávacie nariadenie“), ktoré sa uplatňujú od 01.05.2010.

4. V súvislosti s prejednávanou vecou žalovaná najmä poukázala na čl. 13 základného nariadenia, ktorý ako kolízná norma vymedzuje právny poriadok, ktorému podlieha osoba vykonávajúca činnosti s charakterom práce v dvoch alebo viacerých členských štátoch.

Vo vzťahu k pracovným činnostiam zanedbateľného rozsahu, tieto žalovaná vymedzila ako činnosti, ktoré sa vykonávajú trvalo, avšak z hľadiska času a hospodárnej návratnosti sú nepodstatné.

5. Čo sa týka skutkového stavu, žalovanej bola doručená informácia z poľskej inštitúcie sociálneho zabezpečenia (Zakład Ubezpieczeń Społecznych - ďalej na účely rozsudku len „poľská inštitúcia ZUS“), že v posledných rokoch vznikli firmy v iných členských štátoch, ktoré, hoci sprostredkujú pre poľské samostatne zárobkovo činné osoby zamestnanie, tak sa zrejme chcú vyhýbať plateniu odvodov na sociálne zabezpečenie ZUS z podnikania v Poľskej republike.

V uvedenej súvislosti prvostupňový orgán vykonal v priebehu roku 2013 viaceré kontroly u zamestnávateľa (ďalej na účely rozsudku len „kontroly“, resp. všeobecne „kontrola“) so zameraním na splnenie podmienok pre určenie registrovaného sídla alebo miesta podnikania (viď rozsudok Súdneho dvora Európskej únie vo veci Planzer Luxembourg Sarl sp.zn. C-73/06) ako aj na overenie reálneho výkonu činností zamestnancov zamestnávateľa.

6. Z výsledkov hore uvedenej kontroly aj pre žalovanú vyplýva, že sídlo zamestnávateľa, uvedené vo výpise z obchodného registra, nespĺňa základné kritéria registrovaného sídla spoločnosti, a tiež sa nepodarilo preukázať reálny výkon činnosti žalobcu v 2. rade ako zamestnanca.

7. V napadnutom rozhodnutí žalovaná konštatovala, že vystavila pre žalobcu v 2. rade formulár PD A 1 s platnosťou od 01.02.2012 do 23.08.2013. Formulár bol vystavený v čase, kedy neexistovali pochybnosti o správnosti určenia uplatniteľnej legislatívy a splnenie podmienok na určenie uplatniteľnej legislatívy nebolo overené kontrolou reálneho výkonu činnosti na území Slovenskej republiky. Pri vystavení napadnutého rozhodnutia vzal prvostupňový orgán túto skutočnosť do úvahy, rovnako aj výsledky kontroly, na základe čoho rozhodol, že posledný deň platnosti formulára, t.j. 23.08.2013 je dňom zániku povinného nemocenského poistenia, povinného dôchodkového poistenia a povinného poistenia v nezamestnanosti žalobcu v 2. rade, a preto žalovaná dospela v napadnutom rozhodnutí k záveru, že tam uvedené povinné formy poistenia podľa slovenskej legislatívy žalobcovi v 2. rade zanikli 23.08.2013.

II.

Konanie na prvostupňovom súde

A)

8. Proti tomuto rozhodnutiu podali žalobcovia na Krajský súd v Prešove žalobu z 05.06.2014.

Najmä brojili proti nepreskúmateľnosti a arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia a porušeniu zásady dvojinštančnosti konania. Ďalej žalobcovia poukázali na skutočnosť, že napadnuté rozhodnutie nebolo vydané v zákonnej lehote a bol porušený princíp rovnakého zaobchádzania. Rovnako mali za to, že kontrola vykonaná zo strany správneho orgánu ohľadne skúmania výkonu činnosti zamestnancov žalobcu v 1. rade bola vykonaná nezákonne, nakoľko do kompetencie žalovanej resp. jej pobočky nepatrí kontrola výkonu práce a pracovnoprávných vzťahov.

9. Žalobcovia v žalobe odkázali na Praktickú príručku - právne predpisy, ktoré sa vzťahujú na zamestnancov v Európskej únii, európskom hospodárskom priestore a vo Švajčiarsku (ďalej na účely rozsudku len „príručka“), podľa ktorej je podľa názoru žalobcu uplatniteľnou legislatívou vo vzťahu k právnemu posúdeniu zamestnancov žalobcu v 1. rade legislatíva Slovenskej republiky, nakoľko sa na jej území nachádza registrované sídlo podnikania.

10. Žalovaná vo svojich vyjadreniach k žalobe žiadala žalobu ako nedôvodnú zamietnuť. Vo svojich argumentoch vychádzala z citácie relevantných ustanovení základného nariadenia ako aj vykonávacieho nariadenia.

B)

11. Krajský súd v Prešove ako súd prvého stupňa preskúmal napadnuté rozhodnutia a po vykonanom pojednávaní žalobu žalobcu v 1. rade pri aplikácii § 250j ods. 1 O.s.p. zamietol, vo vzťahu k žalobcovi v 2. rade napadnuté rozhodnutie č. 1 spolu s prvostupňovým rozhodnutím podľa § 250j ods. písm. c) O.s.p. zrušil a vec vrátil žalovanej na ďalšie konanie, žalobcovi v 1. rade náhradu trov konania nepriznal a žalobcovi v 2. rade ich náhradu priznal.

12. Krajský súd v prvom rade zdôraznil ustanovenia O.s.p, ktoré za žalobcu definujú fyzickú alebo právnickú osobu, ktorá bola ukrátená na subjektívnych právach. Z ust. § 250 ods. 2 O.s.p. nesporne vyplýva, že fyzická osoba alebo právnická osoba musí tvrdiť (procesne), že bola ukrátená na svojich právach. Ten, kto o sebe tvrdí, že je žalobcom, musí byť súčasne aktívne legitimovaný hmotnoprávne, to znamená, musí ísť o skutočné ukrátenie, a teda musí ísť o aktívne legitimovanú hmotnoprávnu osobu. Žalobca v 1. rade okrem nedodržania zákonnej 60-dňovej lehoty na vydanie napadnutého rozhodnutia, porušenia zásady dvojinštančnosti správneho konania, ktoré nebolo preukázané, netvrdí žiadne porušenie jeho subjektívnych práv. Je síce pravdou, že pri vydávaní rozhodnutia neboli dodržané procesné lehoty, avšak aj podľa názoru krajského súdu toto procesné pochybenie nemá vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia, pretože podľa § 250i ods. 3 O.s.p. - pri preskúmaní zákonnosti a postupu správneho orgánu súd prihliadne len na tie vady konania pred správnym orgánom, ktoré mohli mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia.

13. Zrušením žalobami napadnutých rozhodnutí len z tohto dôvodu by žalobca v 1. rade nedosiahol priaznivejšie rozhodnutie vo veci. Namietané nezákonnosti postupu a rozhodnutí žalovanej, bez uvedenia konkrétnych porušení subjektívnych práv žalobcu v 1. rade, je pre rozhodnutie vo veci irelevantná. Je nesporné, že žalobca v 1. rade ako zamestnávateľ platil povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti.

14. V tejto súvislosti krajský súd poukázal na tú skutočnosť, že zák. č. 461/2003 Z. z. v ustanovení § 145 ods. 1 upravuje, že Sociálna poisťovňa je povinná vrátiť poistné, ktoré bolo zaplatené bez právneho dôvodu fyzickej osobe alebo právnickej osobe povinnej odvádzať poistné alebo jej právnemu nástupcovi do 30 dní od a/ zistenia tejto skutočnosti Sociálnou poisťovňou alebo b/doručenia písomnej žiadosti fyzickej alebo právnickej osoby povinnej odvádzať poistné alebo jej právneho nástupcu. Podľa ods. 3

tohto ustanovenia - právo na vrátenie poistného sa premlčí do desiatich rokov od posledného dňa kalendárneho mesiaca, v ktorom bola platba uvedená v odseku 1 a 2 a zúčtovaná na účet Sociálnej poisťovne v Štátnej pokladnici. Podľa ods. 4 tohto ustanovenia, poistné, ktoré je Sociálna poisťovňa povinná vrátiť, sa použije na zápočet pohľadávky Sociálnej poisťovne voči fyzickej osobe alebo právnickej osobe povinnej odvádzať poistné alebo voči jej právnemu nástupcovi. Napadnutými rozhodnutiami vzhľadom na vyššie uvedené nemohlo byť zasiahnuté do majetkovej sféry žalobcu v 1. rade.

15. Zo žalobných námietok žalobcu je podľa názoru krajského súdu evidentné, že žalobca v 1. rade namieta iné porušenie svojich subjektívnych práv ako účastníka konania alebo porušenie práv porušenie práv zamestnancov.

16. Za neopodstatnenú považoval súd námietku žalobcu v 1. rade, že prvostupňový orgán a žalovaná ako organizačné zložky sociálnej poisťovne neboli oprávnené vykonať v predmetnej veci kontrolu vo vzťahu k reálnemu výkonu zamestnania zamestnancami žalobcu.

17. Ani námietka žalobcu v 1. rade, že bola porušená zásada dvojinstančnosti konania nie je podľa názoru krajského súdu dôvodná, pretože z obsahu predloženého administratívneho spisu je nepochybné, že žalovaná vo veci nerozhodovala na základe iných dôkazov ako tých, ktoré boli zistené pred prvostupňovým správny orgánom. Konanie pred prvostupňovým orgánom a odvolacie konanie tvoria jeden celok, pričom je notoricky známou skutočnosťou, že prvostupňové a odvolacie konanie tvoria jeden celok. Podľa § 218 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. odvolací orgán preskúma napadnuté rozhodnutie v celom rozsahu. Ak je to nevyhnutné, doterajšie konanie doplní, prípadne zistené nedostatky odstráni. Žalovaná pri vydávaní napadnutých rozhodnutí postupovala v súlade s cit. ustanovením a rozhodnutia iba podrobnejšie skutkovo a právne odôvodnila.

18. Vzhľadom na uvedené krajský súd dospel k záveru, že vo vzťahu k žalobcovi v 1. rade subjektívne práva neboli porušené, a preto žalobu žalobcu v 1. rade pri aplikácii § 250j ods. 1 O.s.p. ako nedôvodnú zamietol.

19. Vo vzťahu k žalobcovi v 2. rade zrušil krajský súd podľa § 250j ods. 2 písm. c) a d) O.s.p. napadnuté rozhodnutie v spojení s prvostupňovým rozhodnutím a vrátil na ďalšie konanie, pretože dospel k záveru, že rozhodnutia boli vydané na základe nedostatočne zisteného stavu veci a sú nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov.

20. Podľa názoru krajského súdu záver prvostupňového orgánu, s ktorým sa stotožnila žalovaná bol realizovaný na základe nedostatočne zisteného skutkového stavu, pretože z obsahu spisu a ani z odôvodnení rozhodnutí nevyplýva, akým spôsobom bolo preukázané, že žalobca v 2. rade reálne činnosť zamestnanca nevykonával.

21. Správne orgány sa dôsledne nevyrovnali ani s otázkou miesta podnikania žalobcu v 1. rade, pretože právne neodôvodnili, ktoré ustanovenia, ktorého právneho predpisu zamestnávateľovi zakazujú ukladať pracovné povinnosti z iného miesta než sídla spoločnosti, spracovávať personálnu, účtovnú a mzdovú agendu externou formou, dojednávať postupy pre činnosť spoločnosti ústne, atď.

22. Krajský súd mal za to, že z odôvodnenia napadnutého a prvostupňového rozhodnutia nie je zrejmé, ako boli články 12 a 13 vykonávacieho nariadenia vo vzťahu k žalobcom v 1. a 2. rade aplikované.

23. Krajský súd dospel k záveru, že zistenie skutkového stavu je nedostatočné pre jednoznačný záver tak, ako ho prezentujú prvostupňový orgán a žalovaná v odôvodnení rozhodnutí a ich rozhodnutia nie sú odôvodnené v súlade s ustanovením § 209 ods. 4 zák. č. 461/2003 Z.z.

24. V ďalšom konaní krajský súd uložil prvostupňovému orgánu a žalovanej povinnosť vykonať dokazovanie v takom rozsahu, aby nevznikali žiadne pochybnosti o mieste podnikania žalobcu v 1. rade,

a rovnako vykonať dokazovanie o objektívne preukázanie, že žalobca v 2. rade reálne činnosť zamestnanca na území Slovenskej republiky nevykonával.

25. O náhrade trov konania krajský súd rozhodol podľa § 250k ods. 1 a žalobcovi v 2. rade, ktorý mal v konaní úspech, súd priznal náhradu trov konania vo výške 228,39 eura.

III.

Odvolanie žalobcov a žalovanej/stanoviská

A)

26. Vo včas podanom odvolaní z 02.07.2015 (č.l. 54) proti rozsudku krajského súdu žalobca v 1. rade prostredníctvom svojho právneho zástupcu napadol výrok o zamietnutí žaloby a nepriznaní mu trov konania a uviedol v zmysle § 205 O.s.p. ako odvolacie dôvody:

- prvostupňový súd dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam [§ 205 ods. 2 písm. d) O.s.p.] a
- rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci [§ 205 ods. 2 písm. f) O.s.p.].

27. Žalobca v 2. rade v odvolaní napadol len výrok týkajúci sa mu priznanej náhrady trov konania, s ktorého výškou nesúhlasil. Podľa jeho názoru spoločným úkonom je len zastupovanie na pojednávaní a nie každý úkon právnej služby.

28. Následne odvolací súd sumarizuje odvolacie dôvody žalobcu v 1. rade:

- postupom žalovanej boli porušené aj subjektívne práva žalobcu, najmä porušenie práva na spravodlivý proces, ktoré zahŕňa aj právo na zákonné administratívne konanie, právo na fungovanie verejnej správy na princípe tzv. dobrej správy, právo na dodržanie základných zásad správneho konania, pričom žalobca namieta aj porušenie svojho subjektívneho práva vlastníť majetok, práva na podnikanie za rovnakých podmienok ako domáce subjekty a právo na dosahovanie zisku vlastnou činnosťou,
- podľa žalobcu v 1. rade žalovaná vo svojom odvolacom rozhodnutí pojednáva o skutočnostiach, ktoré neboli predmetom dokazovania v prvostupňovom konaní a neboli súčasťou zisteného skutkového stavu, predovšetkým argumenty žalovanej súvisiace s nepreukázaním registrovaného miesta podnikania. Týmto postupom bolo žalobcovi v 1. rade odňaté jeho subjektívne právo brániť sa proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy,
- opätovne poukazuje na nezákonnosť vykonanej kontroly, najmä z dôvodu nedostatku kompetencie žalovanej na jej uskutočnenie, ako aj spôsob výkonu kontroly,
- žalobca má za to, že závery žalovanej o absencii reálneho výkonu činnosti zamestnancov žalobcu neobstoja z právneho ani skutkového hľadiska, nakoľko zamestnanci žalobcu pracujú mimo sídla, z preberania a distribúcie letákov má zamestnávateľ vyhotovené fotografické záznamy a vedú sa dochádzkové listy, čo jednoznačne preukazuje reálny výkon činnosti na území Slovenskej republiky, žalobca predložil tzv. reporty - dochádzky jednotlivých zamestnancov do práce,
- ďalej žalobca uviedol, že je registrovaným platcom DPH a pravidelne daňovému úradu podáva súhrnné výkazy a podáva aj daňové priznanie na daň z príjmu, z ktorých vyplýva, že žalobca reálne vykonáva činnosť,
- žalobca namieta, že sa krajský súd nevysporiadal s ďalšími jeho argumentmi ako porušenie princípu rovnakého zaobchádzania, či neprípustnou retroaktivitou,
- závery prijaté konajúcim súdom vo vzťahu k dôvodnosti žaloby žalobcu v 2. rade ako zamestnanca o nedostatočne zistenom skutkovom stave a nedostatku dôvodov sa bez pochyby týkajú aj žalobcu v 1. rade ako zamestnávateľa.

29. Žalobcovia navrhli, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok krajského súdu zmenil tak, že žalobe žalobcu v 1. rade vyhovie a prisúdi každému žalobcovi náhradu trov prvostupňového aj

odvolacieho konania.

30. Vo včasn podanom odvolaní z 26.06.2015 (č.l. 59) napadla rozsudok krajského súdu žalovaná, a to vo vzťahu k žalobe žalobcu v 2. rade z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci [§ 205 ods. 2 písm. f) O.s.p.].

31. Následne odvolací súd sumarizuje odvolacie dôvody žalovanej:

- napadnuté rozhodnutie bolo podľa žalovanej vydané na základe dostatočne zisteného skutkového stavu veci a po zhodnotení všetkých relevantných dôkazov, výrok je dostatočne určitý a preukázaný, pred vydaním napadnutých aj prvostupňových rozhodnutí bola vykonaná kontrola na preverenie reálneho výkonu činnosti zamestnancov žalobcu v 1. rade na území Slovenskej republiky, pričom bolo zistené, že kancelária ani prevádzka zamestnávateľa sa na adrese uvedenej v živnostenskom registri nenachádzala,
- žalovaná zastáva názor, že aj za predpokladu, že by zamestnanci vykonávali činnosť mimo registrovaného sídla žalobcu v 1. rade je nevyhnutné, aby boli splnené určité podmienky, v rámci skúmania relevantných skutočností je potrebné preukázať miesto, kde má podnik registrované sídlo a správu, dĺžku obdobia od zriadenia podniku v členskom štáte, sídlo, ktoré určuje politiku spoločnosti a pod., výkon činnosti zamestnancov nepostačuje len formálnym spôsobom deklarovať,
- nebol preukázaný reálny výkon činnosti zamestnancov na území Slovenskej republiky, zároveň vyjadrila vzhľadom na počet odpracovaných hodín a vzdialenosť bydliska zamestnanca od miesta výkonu práce dôvodnú pochybnosť o efektívnej činnosti a podozrenie z obchádzania právnych predpisov Poľskej republiky,
- hoci boli žalobcovia vyradení zo systému sociálneho poistenia v Slovenskej republike, stále podlieha poľskej legislatíve, a preto nie je možné hovoriť o jeho diskriminácii,
- pri vydávaní napadnutých rozhodnutí žalovaná hodnotila všetky dôkazy samostatne a následne vo vzájomnej súvislosti a postupovala v súlade s nariadeniami EÚ, a dôkazné bremeno leží aj na žalobcoch nie len na žalovanej.

32. Žalovaná navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok krajského súdu v napadnutej časti zmenil tak, že žalobu žalobcu v 2. rade zamietla.

B)

33. Z vyjadrenia žalovanej (č.l. 63) z 14.07.2015 vyplýva, že žalobcovia v odvolaní neuviedli také námietky ani právne relevantné dôvody, ktoré by odôvodňovali zmenu alebo zrušenie napadnutých rozhodnutí. Žalovaná sa naďalej pridržiava svojho písomného vyjadrenia, v ktorom zaujala stanovisko ku každej námietke žalobcov obsiahnutej v žalobe.

34. Ďalej žalovaná vo vyjadrení uviedla nasledovné:

- žalovaná nerozhoduje o odvodovej povinnosti žalobcu v 1. rade, ale o zániku sociálneho poistenia jeho zamestnancov podľa slovenskej legislatívy, čo má za následok, že za týchto zamestnancov nebol povinný platiť poisťné, žalobca v 1. rade tým však nie je dotknutý na majetkových právach, žalovaná žalobcovi v 1. rade nebráni využívať právo na podnikanie a dosahovanie zisku,
- žalovaná má za to, že na preukázanie reálneho výkonu činnosti zamestnancov na území Slovenskej republiky nepostačuje len formálnym spôsobom deklarovať podnikanie,
- ako inštitúcia zodpovedná za uplatňovanie koordinačných nariadení je toho názoru, že pri posudzovaní žiadosti je povinná preskúmať aj charakter činnosti danej spoločnosti,
- žalovaná neargumentuje tým, že je oprávnená vstupovať do pracovnoprávných vzťahov, ale poukazuje na skutočnosť, že je oprávnená kontrolovať splnenie podmienok na určenie uplatniteľnej legislatívy v súlade s koordinačnými nariadeniami, ktoré upravujú oblasť sociálneho zabezpečenia,
- žalovaná zdôraznila, že dôkazné bremeno leží nielen na žalovanej, ale aj na žalobcovi, ktorý si túto svoju povinnosť vyplývajúcu mu z vykonávacieho nariadenia riadne nesplnil,
- žalovaná rovnako ako prvostupňový orgán pri vydávaní rozhodnutia hodnotili všetky dôkazy samostatne a následne vo vzájomnej súvislosti a postupovali v súlade s nariadeniami Európskej únie,
- namieta voči výške trov odvolacieho konania.

35. Žalovaná navrhla, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu v časti týkajúcej sa žalobcu v 1. rade potvrdil.

36. Vo vyjadrení žalobcov (č.l. 67) z 23.07.2015 označili žalobcovia odvolanie žalovanej za nedôvodné, žalobcovia sa stotožnili s právnym názorom prvostupňového súdu a opätovne odkázali na samotnú žalobu, v zmysle ktorej vykonanie predmetných kontrol u žalobcu v 1. rade vzhľadom na povahu činnosti jeho zamestnancom v žiadnom prípade pre zistenie skutkového stavu náležitým a objektívnym spôsobom nepostačuje.

37. Ďalej žalobcovia vo vyjadrení uviedli nasledovné:

- záver žalovanej o tom, že zamestnanci žalobcu v 1. rade nevykonávajú činnosť na území Slovenskej republiky neobstojí pre nedostatočné zistenie skutkového stavu, nakoľko rozhodnutie správneho orgánu musí bezpodmienečne vychádzať z náležite zisteného skutkového stavu,
- žalobcovia nesúhlasia s tým, že rozhodnutie týkajúce sa zániku sociálneho poistenia sa nedoručuje do vlastných rúk,
- nestotožňujú sa s nemožnosťou aplikácie ustanovenia § 92 O.s.p. v prebiehajúcom súdnom konaní.

38. Záverom žalobcovia navrhli, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu v časti, ktorá je napadnutá odvolaním žalovanej podľa § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil.

IV.

Prejudiciálne konanie

39. Z dôvodu podania prejudiciálnej otázky týkajúcej sa výkladu dotknutých ustanovení práva Európskej únie Súdnemu dvoru bolo konanie o odvolaní žalovanej vedené na Najvyššom súde Slovenskej republiky uznesením z 28.06.2016 sp. zn. 1Sžso/66/2015 prerušené.

40. Súdny dvor prejudiciálnu otázku akceptoval a svoju odpoveď prostredníctvom rozsudku sp.zn. C-89/16 z 13.07.2017 zaslal konajúcemu senátu Najvyššieho súdu v nasledujúcom znení:

„Článok 13 ods. 3 nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia, zmeneného a doplneného nariadením (EÚ) Európskeho parlamentu a Rady č. 465/2012 z 22. mája 2012, sa má vykladať v tom zmysle, že s cieľom určiť vnútroštátnu právnu úpravu uplatňujúcu sa v zmysle tohto ustanovenia na osobu, akou je žalobca vo veci samej, ktorý je zvyčajne zamestnancom v jednom členskom štáte a samostatne zárobkovo činnou osobou v druhom členskom štáte, je potrebné zohľadniť požiadavky uvedené v článku 14 ods. 5b a článku 16 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 zo 16. septembra 2009, ktorým sa stanovuje postup vykonávania nariadenia (ES) č. 883/2004, zmeneného a doplneného nariadením č. 465/2012.“

V.

Právne názory odvolacieho súdu

41. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd“) ako odvolací súd (§ 10 ods. 2 O.s.p.) v intenciách rozsudku sp.zn. C-89/16 Súdneho dvora, po preskúmaní písomných pripomienok členských štátov zaslaných v prejudiciálnom konaní a v medziach čl. 7 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 4 ods. 3 Zmluvy o Európskej únii a čl. 267 ods. 1 Zmluvy o fungovaní Európskej únie vyhodnotil listinné dôkazy obsiahnuté v súdnom ako aj v priloženom administratívnom spise, preskúmal rozsudok krajského postupom podľa O.s.p. s prihliadnutím na ustanovenie § 492 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok v rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolaní, a po neverejnej porade senátu jednomyselne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch) dospel k nižšie odôvodnenému záveru, že

odvolania nie sú dôvodné, a preto rozsudok krajského súdu postupom podľa § 219 ods. 1 v spojení s § 246c ods. 1 O.s.p. ako vo výroku vecne správny potvrdil.

42. V takto vymedzenom rámci prieskumu a po preverení riadnosti podmienok vykonávania súdneho prieskumu rozhodnutí správneho orgánu Najvyšší súd celkom zdôrazňuje, že podstatou súdneho odvolania proti rozsudku krajského súdu ako aj žaloby, ktorou sa žalobcovia domáhajú preskúmania napadnutého rozhodnutia, je skutková otázka, či na základe podkladov získaných žalovanou počas vykonaných kontrol zamestnávania zahraničných pracovníkov na území Slovenskej republiky boli dostatočne preukázané skutočnosti opodstatnene nasvedčujúce záveru, že žalobcovi príslušné poistenia v zmysle zák. č. 461/2003 Z.z. nevznikli.

43. V prejednávacom prípade je však potrebné sa v prvom rade vysporiadať s otázkou, či vydaním napadnutého rozhodnutia došlo k porušeniu subjektívnych práv žalobcu v 1. rade a či je žalobca v 1. rade aktívne procesne legitimovaný na podanie žaloby na preskúmanie zákonnosti rozhodnutí žalovanej týkajúce sa zániku resp. nevzniku príslušných poistení jeho zamestnancov podľa slovenskej legislatívy. Týmito otázkami sa správne zaoberal aj krajský súd.

44. Po preverení podmienok konania v súvislosti s hore položenou otázkou Najvyšší súd vopred avizuje, že po vyhodnotení závažnosti odvolacích dôvodov vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu a vo vzťahu k obsahu súdneho a pripojeného administratívneho spisu Najvyšší súd s prihliadnutím na ust. § 219 ods. 2 v spoj. s § 246c ods. 1 O.s.p. konštatuje, že nezistil dôvod na to, aby sa odchyľil od logických argumentov a relevantných právnych záverov týkajúcich sa porušenia subjektívnych práv žalobcu v 1. rade spolu so správnu citáciou dotknutých právnych noriem obsiahnutých v odôvodnení napadnutého rozsudku krajského súdu, ktoré vytvárajú dostatočné právne východiská pre vyslovenie výroku o zamietnutí žaloby žalobcu v 1. rade.

45. Na prvom mieste musí Najvyšší súd zdôrazniť, že žalobca v 1. rade svoje odvolanie oprel o odvolacie dôvody týkajúce sa neúplne zisteného skutkového stavu a nesprávneho právneho posúdenia, avšak vo vzťahu k porušeným subjektívnym právam svojho zamestnanca. Námietky o nezákonnosti kontroly vykonanej žalovanou, porušení princípu rovnakého zaobchádzania, nepreukázaní registrovaného miesta podnikania, či absencii reálneho výkonu činnosti zamestnancami nie sú preto vo vzťahu k porušeniu subjektívnych práv žalobcu relevantné, a to z nasledovných dôvodov.

46. Podľa § 247 ods. 1 O.s.p. aktívne legitimovanou na podanie žaloby na preskúmanie rozhodnutia správneho orgánu je fyzická alebo právnická osoba, ktorá o sebe tvrdí, že bola na svojich právach ukrátená rozhodnutím správneho orgánu a žiada, aby súd preskúmal zákonnosť tohto rozhodnutia. Žiaden subjekt, okrem zákonných výnimiek, ktoré v tomto súdnom prieskume nie sú naplnené, nie je aktívne legitimovaný na podanie takej žaloby v prospech ochrany subjektívnych práv inej osoby. So zreteľom na ustanovenie § 247 ods. 1 O.s.p. je nutné považovať za podstatnú náležitosť žaloby aj konkrétne tvrdenie žalobcu o tom, že bol ukrátený na svojich právach nezákonným rozhodnutím správneho orgánu, pričom musí ísť o jeho subjektívne práva vyplývajúce z právneho predpisu. Len tak môže byť posúdená otázka aktívnej legitimácie žalobcu.

47. Ako už Najvyšší súd zdôraznil v predchádzajúcich rozhodnutiach (sp.zn. 9Sžso/117/2015, 9Sžso/166/2015) žalobu podľa § 247 a nasl. O.s.p. môže podať len ten, kto bol správnym rozhodnutím ukrátený na svojich právach a nielen na svojom záujme. V správnom súdnictve pri rozhodovaní o žalobách proti rozhodnutiam správnych orgánov súd poskytuje ochranu iba subjektívnym žalobcovým právam.

48. Žalobca v 1. rade v odvolaní tvrdil, že boli porušené jeho subjektívne práva, a to právo na spravodlivý proces, zahŕňajúce právo na zákonné administratívne konanie, právo na fungovanie verejnej správy na princípe tzv. dobrej správy, právo na dodržanie základných zásad správneho konania, ako aj právo vlastníť majetok, právo na podnikanie za rovnakých podmienok ako domáce subjekty a právo na dosahovanie zisku vlastnou činnosťou nie sú dostatočným dôvodom na vyslovenie záveru o

nesprávnosti rozhodnutia krajského súdu či nezákonnosti rozhodnutia správneho orgánu, ak nie sú podložené konkrétnymi zásahmi. Nestačí porušenie tvrdiť, je nutné ho aj preukázať. Žalobca v 1. rade žiadnym spôsobom nepreukázal, akým spôsob napadnuté rozhodnutia o zániku povinného poistenia zamestnancov zasahujú do práva vlastníť majetok či práva na dosahovanie zisku žalobcu ako zamestnávateľa. Odvolací súd súhlasí so záverom krajského súdu, že takéto dôsledky pre žalobcu v 1. rade napadnuté a prvostupňové rozhodnutia nemôžu mať. Žalobcovi v 1. rade nebola napadnutými rozhodnutiami zakázaná podnikateľská činnosť, ani právo zamestnávať zamestnancov, a to či už občanov Poľskej republiky alebo Slovenskej republiky. Ani tieto odvolacie námietky preto nemožno považovať za dôvodné.

49. Odvolaciemu súdu je z obsahu žaloby zrejmé, že žalobca v 1. rade nenamietal porušenie svojich subjektívnych práv, ale porušenie práv zamestnancov. S ohľadom na vyššie uvedené musí odvolací súd konštatovať správnosť záveru o tom, že žalobca v 1. rade nebol procesne aktívne legitimovanou osobou v zmysle § 247 O.s.p.

50. Vo vzťahu k aktívnej legitimácii žalobcu v 1. rade si odvolací súd dovoľí odkázať na rozsudok Najvyššieho súdu v obdobnej právnej veci z 26.07.2017 sp. zn. 9Sžo/166/2015, od ktorého záverov nevidí odvolací súd dôvod sa odchýliť:

„Rovnako za správne považoval odvolací súd závery krajského súdu o tom, že žalobca nebol aktívne hmotnoprávne legitimovanou osobou. Pokiaľ žalobu žalobcu v 1. rade zamietol, rozhodol správne, pretože žalobca v 1. rade nielenže nenamietal porušenie svojich subjektívnych práv (namietal porušenie práv žalobcov v 2. až v 4. rade - zamestnancov), ale rozhodnutiami Sociálnej poisťovne nebolo zasiahnuté do majetkovej sféry žalobcu v 1. rade. V prípade bezdôvodného odvedenia poistného, by bolo poistné zamestnávateľovi v zmysle § 145 zákona o sociálnom poistení vrátené. Ani odvolací súd žiadny zásah do majetkovej sféry žalobcu v 1. rade nezistil. Prichádzal do úvahy len zásah do majetkovej sféry žalobcov v 2. až v 4. rade - zamestnancov.“

Odvolací súd nepovažoval odvolanie žalobcu v 1. rade za dôvodné, a preto v zmysle § 250ja ods. 3 veta druhá v spojení s § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil rozhodnutie krajského súdu v časti o zamietnutí žaloby žalobcu v 1. rade.

51. Čo sa týka rozsudku krajského súdu vo vzťahu k žalobcovi v 2. rade, keď bolo napadnuté rozhodnutie v spojení s prvostupňovým rozhodnutím zrušené, odvolací súd uvádza, že aj tento výrok je potrebné s poukazom na § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdiť, lebo je vo výroku vecne správne.

52. Odvolací súd súhlasí s názorom krajského súdu, že z napadnutého rozhodnutia nie je zrejmé, ako sa žalovaná vysporiadala s otázkou určenia uplatniteľnej legislatívy. V prejednávanej veci nie je možné bez ďalšieho dokazovania ustáliť, či došlo k určeniu uplatniteľnej legislatívy. Odvolací súd má tak rovnako ako krajský súd za preukázané, že žalovaná rozhodla na základe nedostatočne zisteného skutkového stavu, a preto krajský súd správne aplikoval zrušovací dôvod ustanovený v § 250j ods. 2 písm. c) O.s.p., pričom už táto skutočnosť je dostačujúcim dôvodom na potvrdenie rozhodnutia krajského súdu.

Podľa čl. 14 ods. 5 písm. b) vykonávacieho nariadenia v pôvodnom znení na účely uplatňovania článku 13 ods. 1 základného nariadenia osobou, ktorá zvyčajne vykonáva činnosť ako zamestnanec v dvoch alebo vo viacerých členských štátoch, je predovšetkým osoba, ktorá nepretržite striedavo vykonáva činnosti s výnimkou zanedbateľných činností v dvoch alebo vo viacerých členských štátoch, a to bez ohľadu na početnosť alebo pravidelnosť tohto striedania.

Podľa čl. 14 ods. 5 vykonávacieho nariadenia v znení relevantnom na preskúvanú vec na účely uplatňovania článku 13 ods. 1 základného nariadenia sa osobou, ktorá zvyčajne vykonáva činnosť ako zamestnanec v dvoch alebo vo viacerých členských štátoch, rozumie osoba, ktorá vykonáva súbežne alebo striedavo jednu alebo viacero oddelených činností v dvoch alebo vo viacerých členských štátoch pre ten istý podnik alebo toho istého zamestnávateľa, alebo pre rôzne podniky alebo rôznych zamestnávateľov.

Podľa čl. 14 ods. 5b vykonávacieho nariadenia v citovanom znení na účely určenia uplatniteľných právnych predpisov podľa článku 13 základného nariadenia sa zanedbateľné činnosti neberú do úvahy.

Článok 16 vykonávacieho nariadenia sa uplatňuje na všetky prípady podľa tohto článku.

Podľa čl. 14 ods. 8 vykonávacieho nariadenia v citovanom znení na účely uplatňovania článku 13 ods. 1 a 2 základného nariadenia formulácia podstatná časť činnosti, ktorú osoba vykonáva ako zamestnanec alebo ako samostatne zárobkovo činná osoba v členskom štáte znamená, že sa kvantitatívne podstatná časť všetkých činností zamestnanca alebo samostatne zárobkovo činnnej osoby vykonáva v tomto členskom štáte, pričom to nemusí byť nevyhnutne väčšia časť týchto činností.

Podľa čl. 16 ods. 1 vykonávacieho nariadenia v citovanom znení osoba, ktorá vykonáva činnosti v dvoch alebo vo viacerých členských štátoch, informuje o tejto skutočnosti inštitúciu určenú príslušným úradom členského štátu bydliska.

Podľa čl. 16 ods. 2 vykonávacieho nariadenia v citovanom znení určená inštitúcia členského štátu bydliska bezodkladne určí uplatniteľné právne predpisy, ktoré sa na dotknutú osobu uplatňujú, so zreteľom na článok 13 základného nariadenia a článok 14 vykonávacieho nariadenia. Toto určenie sa považuje za predbežné. Inštitúcia informuje o predbežnom určení uplatniteľných právnych predpisov určené inštitúcie každého členského štátu, v ktorom sa činnosť vykonáva.

Podľa čl. 16 ods. 3 vykonávacieho nariadenia v citovanom znení predbežné určenie uplatniteľných právnych predpisov, ako sa stanovuje v odseku 2, sa stáva definitívnym do dvoch mesiacov odo dňa, keď boli inštitúcie určené príslušnými orgánmi dotknutých členských štátov o ňom informované v súlade s odsekom 2, ak už uplatniteľné právne predpisy neboli definitívne určené na základe odseku 4 alebo najmenej jedna dotknutá inštitúcia neinformovala inštitúciu určenú príslušným úradom členského štátu bydliska do konca tejto dvojmesačnej lehoty o tom, že nemôže prijať toto určenie alebo že zaujala k tejto veci odlišné stanovisko.

Podľa čl. 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia v citovanom znení platí, že ak existuje neistota vo veci určenia uplatniteľných právnych predpisov, v dôsledku ktorej je potrebné, aby inštitúcie alebo úrady dvoch alebo viacerých členských štátov na požiadanie jednej alebo viacerých inštitúcií určených príslušnými úradmi dotknutých členských štátov alebo samotných týchto úradov navzájom rokovali, určia sa právne predpisy uplatniteľné na dotknutú osobu vzájomnou dohodou a so zreteľom na článok 13 základného nariadenia a príslušné ustanovenia článku 14 vykonávacieho nariadenia.

Podľa čl. 16 ods. 5 vykonávacieho nariadenia v citovanom znení príslušná inštitúcia členského štátu, ktorého právne predpisy boli predbežne alebo definitívne určené za uplatniteľné, to bezodkladne oznámi dotknutej osobe.

Podľa čl. 16 ods. 6 vykonávacieho nariadenia v citovanom znení platí, že ak dotknutá osoba neposkytne informácie podľa odseku 1, uplatnia sa ustanovenia tohto článku na podnet inštitúcie určenej príslušným úradom členského štátu bydliska, len čo je o situácii tejto osoby informovaná, napríklad aj prostredníctvom inej dotknutej inštitúcie.

53. V súvislosti s uplatňovaním základného a vykonávacieho nariadenia vo vzťahu k žalobcovi si odvolací súd dovoľí poukázať na rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie vo veci sp.zn. C-89/16 z 13.07.2017, v ktorom Súdny dvor konštatoval (marginálny bod č. 34), že cieľom základného nariadenia, je zabezpečiť koordináciu vnútroštátnych systémov sociálneho zabezpečenia v členských štátoch, aby sa zaručil účinný výkon práva na voľný pohyb osôb, a aby sa tak prispelo k zlepšeniu životnej úrovne a podmienok zamestnávania osôb pohybujúcich sa v rámci Únie.

54. S poukazom na čl. 14 ods. 5b vykonávacieho nariadenia Súdny dvor uviedol (marginálne body č. 38 a č. 40), že na určenie rozhodnej právnej úpravy podľa článku 13 základného nariadenia sa neberú do úvahy zanedbateľné činnosti, ktorej rozsah mala poľská inštitúcia ZUS zistiť u žalobcu v inej veci, t.j. aj u žalobcu v 2. rade v preskúmvanej veci.

Pritom, hoci sa na základné nariadenie a vykonávacie nariadenie nazerá ako na rovnocenné akty práva Únie, je nutné vykonávacie nariadenie v prípade existencie rozporov vykladať vo svetle základného nariadenia (napríklad rozsudok Súdneho dvora 24. októbra 1996 sp.zn. C-335/95 vo veci Picard).

55. Z vyššie uvedeného pre Najvyšší súd vyplýva, že pre posúdenie spornej veci je nutné vychádzať z aplikácie hore uvedených ustanovení základného nariadenia a vykonávacieho nariadenia.

Z obsahu napadnutého rozhodnutia je však nepochybné, že žalovaná sa zamerala na preverovanie skutočného výkonu pracovných činností žalobcu a charakteru registrovaného sídla zamestnávateľa na

územia Slovenskej republiky.

Najvyšší súd uvádza, že napriek opisu vnútroštátnej i medzinárodnej právnej úpravy sociálneho zabezpečenia v odôvodnení, tak napadnuté rozhodnutie je založené na skutkovej dedukcii, že ide o fiktívneho zamestnávateľa.

56. V napadnutom rozhodnutí rovnako aj v prvostupňovom rozhodnutí absentuje argumentácia týkajúca sa určenia uplatniteľných predpisov (či už definitívneho alebo predbežného), ktoré sa na žalobcu vzťahujú, pričom samotné prvostupňové rozhodnutie je založené iba na skutkovom vyhodnotení skutočností zistených kontrolou bez zisťovania ďalších podkladov nevyhnutných pre vydanie zákonného rozhodnutia.

57. Vo svetle uvedeného nemožno považovať odvolaciu námietku žalovanej o nesprávnom právnom posúdení veci krajským súdom, keď rozhodnutie zrušil za relevantnú. Nemožno prisvedčiť záverom žalovanej, že napadnuté rozhodnutie bolo vydané po zhodnotení všetkých relevantných dôkazov, nakoľko z neho nie je možné vyvodit', ako žalovaná základné a vykonávacie nariadenie aplikovala, najmä vo vzťahu k určaniu uplatniteľnej legislatívy.

58. Predovšetkým Najvyšší súd v súvislosti s hore uvedeným odvolacím dôvodom nesprávneho právneho posúdenia veci krajským súdom poukazuje na to, že idea právneho štátu zakotvená v článku 1 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky vyžaduje nielen od orgánov súdnej moci ale aj moci výkonnej, aby ich výklad práva v konkrétnej veci nepochybné smeroval (princíp právnej istoty) k tomu výsledku, ktorý mal, resp. mal mať na mysli zákonodarca pri jeho tvorbe.

59. Na základe uvedeného potom pre sudcu spočíva význam interpretácie v tom, že zákonodarcom všeobecne sformulované pravidlo (je nutné mať na mysli najmä jeho dispozíciu) musí transformovať prostredníctvom jazykových prostriedkov na, pre podmienky konkrétneho skutkového stavu, aplikácie schopné pravidlo, a toto porovnáva s reálnou situáciou, dejom, resp. postojom či iným druhom správania jednotlivca v prejednávanej veci.

60. Následne úradná osoba vykonávajúca výklad svoje úvahy, ktoré ju abstraktne vedeným spôsobom viedli k prijatiu takéhoto výsledku výkladu, musí v zmysle § 209 ods. 4 zák. č. 461/2003 Z.z., resp. v prípade sudcu podľa § 157 ods. 2 v spojení s § 246c ods. 1 O.s.p. objasniť bez toho, aby sa vystavil nebezpečenstvu z nesprávneho právneho výkladu.

Takýto prístup k výkladu práva v súdnej praxi je naplnením princípu právnej istoty v spoločnosti a súčasne eliminuje ľudskú omylnosť a ovplyvniteľnosť.

61. Ústavný súd Slovenskej republiky prostredníctvom nálezu sp.zn. III. ÚS 341/07 k otázke riadnej interpretácie všeobecného práva uviedol, že:

„pri výklade a aplikácii ustanovení právnych predpisov je nepochybné potrebné vychádzať prvotne z ich doslovného znenia. Súd však nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže, ba dokonca sa musí od neho (od doslovného znenia právneho textu) odchýliť v prípade, keď to zo závažných dôvodov vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavne súladného výkladu zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 ústavy). Samozrejme, že sa v takýchto prípadoch musí zároveň vyvarovať svojvôle (arbitrárnosti) a svoju interpretáciu právnej normy musí založiť na racionálnej argumentácii.

V prípadoch nejasnosti alebo nezrozumiteľnosti znenia ustanovenia právneho predpisu (umožňujúceho napríklad viac verzií interpretácie) alebo v prípade rozporu tohto znenia so zmyslom a účelom príslušného ustanovenia, o ktorého jednoznačnosti niet pochybností, možno uprednostniť výklad „e ratione legis“ pred doslovným gramatickým (jazykovým) výkladom.“

62. S prihliadnutím na jednotlivé ustanovenia zakotvené v hore citovaných odsekoch 1 až 6 článku 16 vykonávacieho nariadenia totiž z čl. 16 ods. 1 a 2 vykonávacieho nariadenia podľa názoru Najvyššieho súdu jednoznačne vyplýva, že poľská inštitúcia ZUS vzhľadom

- na možnosť priamo aplikovať právo Únie vo forme nariadenia Spoločenstva a jeho prednosť pred

vnútroštátnym poriadkom (najmä čl. 249 ods. 2 Zmluvy o Európskom spoločenstve v spojení najmä s rozsudkom vtedajšieho Európskeho súdneho dvora vo veci Granaria sp.zn. 18/72) a - na kritérium bydliska žalobcu v Poľskej republike získala právomoc určiť uplatniteľné právne predpisy, ktoré sa na žalobkyňu vzťahujú.

Podľa čl. 249 ods. 2 Zmluvy o Európskom spoločenstve v znení citovanom v čase prijatia základného nariadenia a vykonávacieho nariadenia má nariadenie všeobecnú platnosť. Je záväzná vo svojej celistvosti a je priamo uplatniteľná vo všetkých členských štátoch.

63. Ak sa v ďalšom konaní preukáže, že bola poľskou inštitúciou ZUS vo vzťahu k žalobcovi definitívne určená uplatniteľná legislatíva je žalovaná pri rozhodovaní o vzniku sociálneho poistenia týmto určením viazaná. Z administratívneho spisu však nevyplýva, že by bolo žalovanou alebo prvostupňovým orgánom vykonané dokazovanie v tom smere, či došlo vo vzťahu k žalobcovi v 2. rade s poukazom na citované články základného a vykonávacieho nariadenia k určeniu uplatniteľnej legislatívy a či poľská inštitúcia ZUS vo vzťahu k žalobcovi v 2. rade ako občanovi Poľskej republiky s bydliskom v Poľskej republike o sociálnom zabezpečení sama nerozhodla. Zistenie týchto skutočností je nevyhnutným predpokladom pre zákonné a náležité rozhodnutie správneho orgánu.

64. Na dôvazok považuje odvolací súd za potrebné sa zmeniť o namietanej povinnosti doručovať napadnuté rozhodnutia žalobcom do vlastných rúk. Odvolací súd sa stotožňuje s tvrdením žalovanej, že v prípade rozhodnutí o zániku, resp. nevzniku sociálneho poistenia zamestnancov žalobcu v 1. rade nie je doručovanie do vlastných rúk povinné.

Podľa § 212 ods. 3 zák. č. 461/2003 Z. z. v znení relevantnom pre prejednávanú vec rozhodnutie sa účastníkovi konania oznamuje doručením rozhodnutia do vlastných rúk alebo poštou ako doporučená zásielka s doručenkou a poznámkou „do vlastných rúk“. Do vlastných rúk sa doručujú rozhodnutia

- a) o nepriznaní dávky, odňatí dávky, znížení dávky alebo o zastavení výplaty dávky,
- b) o uložení povinnosti vrátiť neprávom vyplatené sumy na dávke,
- c) o poistnom, o príspevku na starobné dôchodkové sporenie, 1) o uložení pokuty a penále,
- d) o prerušení konania,
- e) o zastavení konania.

Podľa § 178 ods. 1 O.s.p. v cit. znení do pôsobnosti pobočky patrí

- a) rozhodovať v prvom stupni
1. o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch, ...
8. o poistnom a o príspevku na starobné dôchodkové sporenie,
9. o uložení pokuty a penále,...

65. Z citovaných ustanovení zák. č. 461/2003 Z.z. je zrejmé, že zákon rozlišuje v rámci vecnej pôsobnosti pobočky pojmy rozhodovanie o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch, čo bolo aj predmetom prvostupňových a aj napadnutých rozhodnutí a ďalej rozhodovanie o poistnom a o príspevku na starobné dôchodkové poistenie a rozhodovanie o uložení pokuty a penále.

Ustanovenie o doručovaní do vlastných rúk však pojednáva len o doručovaní rozhodnutia o poistnom (napr. určenie jeho výšky) do vlastných rúk a nie o rozhodnutí o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia. Porovnaním a gramatickým výkladom týchto ustanovení je nutné uzavrieť, že ak by bolo povinnosťou prvostupňového orgánu a žalovanej doručovať aj rozhodnutie o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia do vlastných rúk, musela by byť táto povinnosť v zákone priamo zakotvená. Vo svetle uvedeného považuje odvolací súd preukázateľné doručenie rozhodnutia doporučene za účinné.

VI.

66. Odvolací súd vzhľadom na námietky uplatnené žalovanou uvádza, že napadnuté rozhodnutie nespĺňa požiadavku na obsahové náležitosti rozhodnutia v zmysle § 209 zák. č. 461/2003 Z.z. Uvedené rozhodnutie správneho orgánu nevychádza z dostatočne zisteného skutkového stavu, ktoré by bolo logicky vyhodnotené, riadne právne posúdené a dostatočne odôvodnené. Odvolací súd nepovažuje

právne závery zistené v predchádzajúcich konaniach o tom, že žalobca nespĺňa zákonné podmienky pre vznik povinného nemocenského poistenia, povinného dôchodkového poistenia a povinného poistenia v nezamestnanosti od stanoveného dátumu iba podľa tam uvedených ustanovení slovenskej a úniovej legislatívy za dostatočne preukázané. Odvolací dôvod týkajúci sa nesprávneho právneho posúdenia veci krajským súdom preto nemožno považovať za relevantný.

67. Zároveň neboli dôvodné ani odvolacie námietky žalobcu v 1. rade, ktorého subjektívne práva neboli napadnutým ani prvostupňovým rozhodnutím priamo dotknuté, a preto ani tieto nemožno posúdiť ako dôvodné.

68. Nakoľko počas konania Najvyšší súd z dostupných zdrojov dospel k záveru, že sa vyskytli prekážky pre konanie z dôvodov potreby výkladu únieového práva, a to hore uvedených aplikovaných právnych predpisov a súvisiacich právnych aktov orgánov Európskej únie, preto súdny prieskum prerušil s výsledkom hore opísaným.

69. Na základe zisteného skutkového stavu, uvedených právnych skutočností, po vyhodnotení námietok žalovanej a stanoviska žalobcu ako aj s prihliadnutím na závery obsiahnuté vo vyššie uvedených súdnych rozhodnutiach (čl. 1 ods. 1 ústavy), najmä už v citovanom rozhodnutí sp. zn. 1Sžso 11/2015, 9Sžso/166/2015, pri ktorých Najvyšší súd nezistil žiaden relevantný dôvod, aby sa od ich obsahu a vyslovených právnych názorov (viď účinky sledované v § 250ja ods. 4 a contrario odsek 7 O.s.p. spolu s čl. 144 ods. 1 ústavy) s prihliadnutím na ústavný princíp právnej istoty zásadne odchyľil, s oznámením termínu vyhlásenia rozsudku postupom podľa §156 ods. 1 a 3 O.s.p. rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku rozsudku.

70. Pre úplnosť považuje Najvyšší súd za potrebné uviesť, že odvolania žalobcov ani žalovanej neobsahovali žiadne nové skutočnosti, právne významné pre uvedené konanie, s ktorými by sa krajský súd v rámci svojho konania nezaoberal. Odvolacie námietky sú obsahovo totožné s argumentmi v žalobe, resp. vo vyjadrení k žalobe a nie sú spôsobilé privodiť zmenu rozhodnutia krajského súdu. Najvyšší súd dodáva, že sa nezaoberal ďalšími argumentmi a námietkami, nakoľko má za to, že už vyššie uvedené skutočnosti a právne závery sú dostačujúcim dôvodom na potvrdenie rozhodnutia krajského súdu.

71. V ďalšom konaní sú povinné správne orgány vykonať ďalšie dokazovanie, aby bolo možné ustáliť, či došlo k určeniu uplatniteľnej legislatívy v zmysle § 16 vykonávacieho nariadenia.

72. Bude preto úlohou správnych orgánov, aby zosúlادili svoj postup s rozsudkom Súdneho dvora vo veci sp. zn. C-89/16 z 13.07.2017 ako aj so závermi vyslovenými Najvyšším súdom v inom rozsudku (sp. zn. 1Sžso 11/2015 z), ktorého časť cituje:

„45. Pre Najvyšší súd je ďalej nepochybné, že poľský úrad ZUS posudzoval súbeh činností žalobcu ako zamestnanca na Slovensku a SZČO v Poľsku s tým, že aplikujúc čl. 13 ods. 3 základného nariadenia v spojení s čl. 14 ods. 5b vykonávacieho nariadenia, a následne s prihliadnutím l čl. 11 ods. 3 písm. a) základného nariadenia dospel k predbežnému záveru o uplatniteľnosti poľskej legislatívy, t.j. že hoci v preskúmvanej veci sa žalobca podľa Súdneho dvora musí fakticky považovať za osobu, ktorá podlieha právnej úprave členského štátu, kde je zamestnancom (Slovenská republika), tak z právneho hľadiska sa na žalobcu vzťahujú poľské hmotnoprávne predpisy nielen v oblasti sociálneho zabezpečenia ale aj pri procesnom uplatňovaní nárokov vrátane poskytovania súdnej ochrany.

46. Aj Najvyšší súd sa stotožňuje so záverom, že ustanovenia zakotvené v čl. 14 ods. 5b prvej ako aj druhej vety vykonávacieho nariadenia do právnej úpravy vykonávacieho nariadenia explicitne zaviedli pravidlo o neposudzovaní zanedbateľných činností na účely určenia uplatniteľných právnych predpisov naprieč celým čl. 13 základného nariadenia, teda bez ohľadu na to, či ide o SZČO alebo ide o zamestnanca. Z uvedeného dôvodu potom poľský úrad ZUS pristúpil k aplikácii čl. 11 ods. 3 písm. a) základného nariadenia na situáciu žalobcu.

Potom, ak sa žalobca domnieval, že jeho sociálne zabezpečenie spadá pod slovenský právny poriadok, mal sa domáhať nápravy svojho nežiaduceho stavu na konajúcom vnútroštátnom orgáne, t.j. na

poľských úradoch.

47. V tejto súvislosti potom Najvyšší súd nemôže vyhodnotiť ako dôvodné žalobné body žalobcu, že práve žalovaná, t.j. ako slovenský orgán sociálneho poistenia, mala povinnosť skúmať, napríklad v zmysle príručky a jej kritérií o 5% hranici pravidelného pracovného času zamestnanca alebo jeho odmeny, či skutočne práca žalobcu spĺňa kritéria práce zanedbateľného (marginálneho) charakteru.

Takisto sa Najvyšší súd musí stotožniť s argumentáciou žalovanej (vyjadrenia k žalobe), že vznik a zánik konkrétneho druhu povinného sociálneho poistenia zamestnanca nie je podmienený podaním prihlášky alebo odhlášky z tohto poistenia. Prihláška na sociálne poistenie nemá sama o sebe konštitutívne účinky, ale len deklaruje právnu skutočnosť, s ktorou právny predpis (v danom prípade nariadenie) spája vznik povinného sociálneho poistenia.

48. Vzhľadom na uvedené právne názory je potom je nutné tiež odmietnuť argumentáciu žalobcu, že žalovaná prakticky neodôvodnila posúdenie práce žalobcu ako zanedbateľného charakteru, keď tento konštatuje presný opak s poukazom na výšku odmeny a na rozsah pracovného času, a iba paušálne poukázala na ustanovenia právnych predpisov. Na tento právny záver odvolacieho súdu nemajú žiadny vplyv ani skutkové výsledky kontroly vykonanej prvostupňovým orgánom či inou pobočkou Sociálnej poisťovne ako aj kontrolné zistenia Národného Inšpektorátu práce, hoci žalobca na ne poukazuje.

Najvyšší súd totiž považuje posúdenie rozsahu práce žalobcu za predbežnú otázku a v zmysle § 198 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. na vykonanie takéhoto posúdenia žalovaná v čase po rozhodnutí vydanom oprávneným poľským úradom ZUS nebola zo zákona oprávnená (čl. 2 ods. 2 ústavy Slovenskej republiky) a preto celkom logicky iba prevzala výsledky jeho rozhodovacej činnosti.

49. Je ďalej neprehliadnuteľnou skutočnosťou, že toto rozhodnutie poľského úradu ZUS o určení uplatniteľných právnych predpisov mohla v stanovenej dvojmesačnej lehote spochybníť žalovaná (napríklad zaujatím odlišného stanoviska alebo odmietnutím rozhodnutia - vid' odsek 3 čl. 16 základného nariadenia alebo odôvodnenie č. 2, 8 a 10 vykonávacieho nariadenia), čo sa však nestalo.

Samotná dvojmesačná lehota na reakciu zo strany dotknutých inštitúcií sociálneho zabezpečenia zabezpečuje jednak čas pre dotknuté inštitúcie potrebný na to, aby preskúmali všetky relevantné okolnosti daného prípadu, a jednak to, aby žalobca ako dotknutá osoba čo najrýchlejšie získal rozhodnutie o tom, ktoré právne predpisy sa na neho uplatňujú, a podľa potreby mohol uplatňovať svoje práva aj súdnou cestou podľa určených právnych predpisov (vid' aj odôvodnenie nižšie uvedené pri bode č. 51).

50. Obdobne v preskúmvanej veci nenastal podľa vyjadrenia žalovanej ani stav neistoty, ktorý by si vyžadoval vzájomné rokovanie na dosiahnutie dohody vo veci určení uplatniteľných právnych predpisov. Preto zanikla dočasnosť určení uplatniteľných právnych predpisov a naopak táto bola zamenená definitívnym určením v zmysle čl. 16 ods. 3 vykonávacieho nariadenia.

Navyše z uvedených ustanovení (čl. 16 ods. 1 až 4 vykonávacieho nariadenia) tiež pre Najvyšší súd vyplýva, že žalobca nie je aktívne legitimovaný do tohto rozhodovacieho procesu zasahovať.

51. Záverečným krokom takto realizovaného rozhodovania príslušných inštitúcií členských štátov (konkrétne v preskúmvanej veci je to poľský úrad ZUS a žalovaná) je bezodkladné oznámenie žalobcovi, ktorého členského štátu právne predpisy boli definitívne určené za uplatniteľné.

Najvyšší súd na tomto mieste ale musí s prihliadnutím jednak na zásadu výlučnosti uplatniteľných právnych predpisov v oblasti sociálneho zabezpečenia a jednak na zásadu lojálnej spolupráce v zmysle článku 4 ods. 3 Zmluvy o Európskej únii (vid' najmä rozsudok Súdného dvora z 10. februára 2000 sp.zn. C-202/97 vo veci FTS alebo marginálny bod č. 30 rozsudku zo dňa 26. januára 2006 sp.zn. C-2/05 vo veci Herbosch Kiere NV) vysloviť svoj právny názor, že definitívne určenie uplatniteľných právnych predpisov už ďalej nemôžu spochybníť inštitúcie sociálneho zabezpečenia, ale ani súdy členského štátu, ktorého právneho predpisy sa neuplatňujú v zmysle definitívneho určenia.

52. Je preto celkom právne irelevantný záver žalobcu, že rozhodujúcou skutočnosťou pre existenciu povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia v tomto prípade je iba preukázanie vykonávania práce žalobcu na území Slovenskej republiky.

Ak by si konajúci súd v rozpore s výkladovým pravidlom „reductio ad absurdum“ takýto právny názor osvojil, potom by potvrdil neželanú situáciu (vid' najmä odôvodnenie základného nariadenia č. 15), že hoci by v inom členskom štáte príslušný úrad podľa bydliska pracovníka ustálil svoju rozhodovaciu právomoc a relevanciu svojho právneho poriadku vrátane prvkov súdnej ochrany, tak by priznal relevanciu aj právneho poriadku iného členského štátu, čo je však v rozpore s princípmi riešenia

kolíznych právnych situácií.

54. Na základe argumentácie žalovanej, že v zmysle rozhodovacej činnosti poľského úradu ZUS od 01.02.2013 sa jednoznačne určilo, že na žalobcu sa vzťahuje poľské zákonodarstvo v oblasti sociálneho poistenia, spoločne s dôsledkom vo forme výroku, že žalobcovi povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti od 01.02.2013 podľa slovenskej legislatívy nevzniklo, má oporu v hore citovaných ustanoveniach."

73. Záverom vo vzťahu k odvolacej námietke týkajúcej priznanej výšky náhrady trov konania žalobcovi v 2. rade Najvyšší súd uvádza, že ani túto námietku nepovažuje za dôvodnú, nakoľko krajský súd priznanie trov konania úspešnému žalobcovi v 2. rade riadne, náležitým spôsobom a v súlade s právnymi predpismi zdôvodnil, vrátane ich výšky. Námietka žalobcu, že spoločné úkony sa týkali len účasti na pojednávaní a nie prípravy a prevzatia zastúpenia a žaloby neobstojí, a to s poukazom na podanie spoločnej žaloby žalobcami.

74. O trovách odvolacieho súdneho konania rozhodol Najvyšší súd podľa § 224 ods. 1 v spojitosti s § 250k ods. 1 a § 246c ods. 1 O.s.p., podľa ktorého iba úspešný žalobca má právo na náhradu trov tohto konania, čo v tomto súdnom prieskume vo vzťahu k žalobcovi v 1. rade nenastalo, a preto odvolací súd žalobcovi v 1. rade právo na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

75. Žalobcovi v 2. rade ako úspešnému žalobcovi právo na náhradu trov tohto konania v zmysle vyššie cit. zákonných ustanovení vzniklo. Podmienkou pre priznanie náhrady trov právneho zastúpenia je ich doloženie do spisu počas konania alebo dovyčíslenie v trojdňovej lehote po vyhlásení rozsudku. V prípade iných trov konania úspešnému žalobcovi prizná náhradu trov konania vyplývajúcich zo spisu ku dňu vyhlásenia rozhodnutia s výnimkou trov právneho zastúpenia.

76. Nakoľko si žalobca v 2. rade trovy konania uplatnil a právny zástupca žalobcu v 2. rade počas konania podaniami z 02.07.2015 (odvolanie) a 23.07.2015 (vyjadrenie k odvolaniu) v zmysle vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška“) vyčísliť, vychádzal Najvyšší súd pri ich výške z žalobcom uplatnených a vyčíslených trov.

77. Výška priznanej náhrady trov konania pozostáva z náhrady trov právneho zastúpenia v celkovej výške 78,30 €, ktoré Najvyšší súd priznal nasledovne :

- trovy právneho zastúpenia pozostávajúce za dvoch úkonov právnej služby v zmysle § 11 ods. 4 v spojení s § 13a ods. 2 písm. b) a § 16 ods. 3 vyhlášky - písomné podanie na súd z 02.07.2015 - podanie odvolania voči trovám konania v sume 69,91 € a písomné podanie na súd z 23.07.2015 - podanie vyjadrenia k odvolaniu v sume 69,91 € a 2x režijný paušál za rok 2015 v sume 8,39 €, spolu 156,60 €, ktoré s poukazom na § 13 ods. 2 znížil na 50%, nakoľko ide o spoločné úkony pri zastupovaní.

78. Priznanú náhradu je žalovaná povinná v zmysle § 149 ods. 1 v spojení s § 246c ods. 1 O.s.p. zaplatiť právnemu zástupcovi žalobcu v 2. rade do 30 dní od právoplatnosti rozsudku.

79. Najvyšší súd v preskúmvanej veci v súlade s ust. § 250ja ods. 2 O.s.p. rozhodol bez pojednávania, lebo nezistil, že by týmto postupom bol porušený verejný záujem (vo veci prebehlo na prvom stupni súdne pojednávanie, pričom účastníkom bola daná možnosť sa ho zúčastniť), tak v odvolacom konaní na základe mu dostupných informácií z pripojeného priestupkového spisu Najvyšší súd dospel k záveru, že nebolo potrebné v súlade s ust. § 250i ods. 1 O.s.p. vykonať dokazovanie a z iných dôvodov nevznikla potreba pojednávania nariadiť.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu n i e j e prípustný opravný prostriedok (§ 246c ods. 1 O.s.p.).